

P R O E V E

OVER

DEN INVLOED

VAN

BILDERDIJKS DICHTWERKEN

OP

ONZE TAAL.

GEDRUKT BIJ J. G. LA LAU.

P R O E V E

OVER

DEN INVLOED

VAN

BILDERDIJKS DICHTWERKEN

OP

ONZE TAAL,

TEN AANZIEN VAN HET VORMEN VAN NIEUWE EN HET
TERUGGROEPEN VAN OUDE WOORDEN EN SPREEKWIJZEN;

DOOR

A. DE JAGER,

CORRESPONDENT DER TWEEDE KLASSE VAN HET KONINKLIJK-NEDERLANDSCH
INSTITUUT, EN LID VAN DE MAATSCHAPPIJ DER NEDERLANDSCHE
LETTERKUNDE TE LEIDEN.

TE LEIDEN,
BIJ S. & J. LUCHTMANS.

1847.

De Taal ontsloot hem al heur kofferen
En voerde hem, waar hy verscheen,
Om hem heur rijke schatten te offeren,
Door heur geheimste kaamren heen.

J. J. L. TEN KATE.

OVERZIGT VAN DEN INHOUD.

- § 1. **BILDERDIJK**, als dichter bij zijn leven minder gewaardeerd, wordt na zijn' dood meer in zijne waarde erkend. Bl. 3—7.
- § 2. Een nieuw bewijs daarvan is de prijs-uitschrijving der Maatschappij. Bl. 7, 8.
- § 3. Redenen, waarom **BILDERDIJK** als dichter grooten invloed op de taal moest oefenen. Bl. 8—14.
- § 4. Verschillende oogpunten, uit welke die invloed op de taal kan beschouwd worden, en het bepaalde oogpunt van de Maatschappij, bij hare prijsvraag. Bl. 14—17.
- § 5. A. **NIEUWE** woorden en spreekwijzen, in **BILDERDIJKS** dichtwerken voorkomende. Inleidende opmerkingen. Bl. 17—20.
- § 6. I. **Eenvoudige** woorden,
deels *oorspronkelijk*:
werkwoorden. Bl. 20—22.
zelfstandige naamwoorden. Bl. 22—25.
- § 7. deels *afgeleid*:
met den uitgang *ing* en *ing*. Bl. 25, 26.
met den uitgang *ig*. Bl. 26, 27.
weglating van den uitgang *ig*. Bl. 27, 28.
met den uitgang *dom* en andere. Bl. 28, 29.
- § 8. met de uitgangen *baar* en *lijk*. Bl. 30—39.
- § 9. frequentative werkwoorden
op *elen*. Bl. 39—42.
op *eren*. Bl. 42—45.
op *igen*. Bl. 45—47.
- § 10. woorden met voorzetsels:
werkwoorden. Bl. 47—57.
- § 11. zelfstandige naamwoorden. Bl. 57—60.
collectiven. Bl. 60, 61.
- § 12. II. **Zamengestelde** woorden
van *twee* woorden. Bl. 61—64.
13. van *drie* en *meer* woorden. Bl. 64—89.

- § 14. III. Woorden met **nieuwe beteekenissen**.
Zelfstandige naamwoorden. Bl. 84—89.
- § 15. Bijvoegelijke naam- en bijwoorden. Bl. 89—92.
- § 16. Werkwoorden. Bl. 93—101.
- § 17. IV. Woorden uit andere talen **overgenomen**.
Inleiding. Bl. 101—103.
Zelfstandige naamwoorden. Bl. 103—113.
- § 18. Werkwoorden. Bl. 113—124.
- § 19. Gemengde woorden en spreekwijzen. Bl. 124—134.
- § 20. Aanmerkingen ten slotte. Bl. 135, 136.
- § 21. B. **VEROUDERDE** woorden en spreekwijzen.
Inleiding. Bl. 136—139.
- § 22. I. Verouderde **woorden**.
Zelfstandige naamwoorden,
eenvoudige en afgeleide. Bl. 139—154.
- § 23. met voorzetsels en andere zamenstellingen. Bl. 154—163.
- § 24. *Werkwoorden*,
eenvoudige. Bl. 163—163.
- § 25. afgeleide
met voorzetsels. Bl. 163—175.
frequentativen. Bl. 175—183.
van zelfstandige of bijvoegelijke naamwoorden. Bl.
183—185.
- § 26. *Bijvoegelijke naam- en bijwoorden*, Bl. 185—190.
- § 27. *Woorden en spreekwijzen* van verschillenden aard. Bl.
190—194.
- § 28. II. Verouderde **beteekenissen**.
Zelfstandige naamwoorden. Bl. 194—202.
- § 29. *Werkwoorden*. Bl. 202—217.
- § 30. *Bijvoegelijke naam- en bijwoorden*. Bl. 217—220.
- § 31. III. Verouderde **woordvormen**. Bl. 220—223.
- § 32. *declinatie*-vormen :
oude genitivus. Bl. 223—233.
vrouwelijke dativus. Bl. 234, 235.
meervoud op *us*. Bl. 236, 237.
conjugatie-vormen :
weglating der *d* van den wortel. Bl. 237—239.
imperfecta en participia. Bl. 239—242.
- § 33. Besluit. Bl. 242—247.
- Bladwijzer van behandelde uitdrukkingen. Bl. 243—260.

BEANTWOORDING

DER

PRIJSVRAAG:

*Een oordeelkundig onderzoek naar den invloed van
BILDERDIJKS Dichtwerken op de kennis, de ontwik-
keling, beschaving en verrijking van onze moe-
dertaal, gepaard met nauwkeurige aanwijzing
der woorden en spreekwijzen, welke door hem,
of voor het eerst ingevoerd, of uit de oudheid in
het gebruik teruggeroepen zijn;*

DOOR

A. DE JAGER,

CORRESPONDENT DER TWELDE KLASSE VAN HET KONINKLIJK-NEDERLANDSCH
INSTITUUT, EN LID VAN DE MAATSCHAPPIJ DER NEDERLANDSCHE
LETTERKUNDE TE LEIDEN;

WELKE OP DE ALGEMEENE VERGADERING VAN DE MAATSCHAPPIJ
DER NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE, DEN 18 JUNIJ 1846.
MET GOUD BEKROOND IS.

Die spraak en taal beheerscht, voert ook den stof der zielen.

MR. H. J. KOENEN.